

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë

*Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry,
Entrepreneurship and Trade*

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

ZA OBLAST ANTIDAMPING MERA I PROTIVTEŽNIH MERA

avgust 2024

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Sadržaj

Rezime dokumenta koncepta	4
Uvod	6
Tabela 1: Tabela koja sadrži opšte informacije o dokumentu koncepta.....	7
Poglavlje 1: Definisane probleme	8
Tabela 2: Stablo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekte	Error!
Bookmark not defined.	
Identifikacija problema/.....	9
Tabela 3: Relevantni dokumenti politika, zakoni i uredbe EU-a.....	19
Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema	23
Poglavlje 2: Ciljevi	25
Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade	25
Poglavlje 3: Opcije	28
Poglavlje 3.1: Opcija "Bez promene"	28
Poglavlje 3.2: Opcija poboljšanje sprovođenja trenutnog zakonskog okvira	28
Poglavlje 3.3: Opcija izrade novog zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera	28
Poglavlje 4: Identifikacija i procena uticaja u buduću	33
Tabela 6 Najvažniji uticaji identifikovani prema kategoriji uticaja	33
Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanjem podataka	34
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	35
Tabela 7: Rezime komunikacionih i konsultativnih aktivnosti realizovanih za koncept dokument	35
Poglavlje 6: Poređenje opcija	37
Poglavlje 6.1: Plan sprovođenja za preferiranu opciju	37
Tabela 8: Plan sprovođenja za opciju 3: Izrada i sprovođenje novog Zakona o merama antidamping i antibalansirajućih mera	37
Poglavlje 6.2: Poređenje tri opcije	39
Tabela 9 Poređenje opcija	39
Poglavlje 7: Zaključak i sledeći koraci	40
Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu	40
Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	42
Prilog 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja	45
Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu	49
Prilog 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava	51

Rezime dokumenta koncepta

Opšti pristup	
Naziv	Koncept dokument iz oblasti antidampinških mera i mera protivteža
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
Kontakt osoba	Artan Demolli artan.demolli@rks-gov.net
NPR	Nacionalni program razvoja 2024-2026 Strateska Mera, 1.5.3. Smanjenje uvoza povećanjem prisustva domaćih proizvoda na lokalnom tržištu
Strateški prioritet	- Nacionalni program razvoja 2024-2026 Tačka 1, Digitalna, cirkularna i konkurentna ekonomija, 1.3 Razvoj industrije ka proizvodima i uslugama sa dodatnom vrednošću

Odluka	
Glavno pitanje	Važeći zakon o antidamping i kompenzacionim merama nije mogao da se u potpunosti primeni zbog identifikovanih pravnih rupa. Shodno tome, bilo je teško primeniti neke članove koji nisu imali smisla ili su izazvali nejasnoće u nekim odredbama koje su neophodne za pokretanje istraga protiv dampinškog uvoza, ali i za nastavak zaštitne mere.
Sažetak konsultacija	[Završava se nakon konsultacija (prethodne i javne konsultacije).].
	].
Preporučena opcija	Zakon o antidamping i protivtežnim merama

Glavni očekivani uticaji

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Budžetski uticaji	Nema dodatnog uticaja na državni budžet
Ekonomski uticaji	Povećanjem efikasnosti zaštite domaćeg tržišta, samim tim i konkurentnijim našim proizvođačima na domaćem i međunarodnom tržištu.
Društveni uticaji	Naši potrošači će moći da biraju različite proizvode, uključujući i lokalne, koji će biti prisutniji na lokalnom tržištu, povećavajući broj radnih mesta.
Uticaji na životnu sredinu	Mali pozitivan uticaj
Administrativno opterećenje za preduzeća	Administrativno opterećenje za kompanije se neće promeniti
Uticaj na MSP	Pozitivan uticaj na MSP zbog poboljšane organizacije i jačanja zaštite tržišta

Sledeći koraci	
Kratkoročni	1. Izrada zakona o antidampinškim i protivtežnim merama
Srednjeročni	1. Usklađivanje zakona o spoljnoj trgovini sa zakonom o antidampinškim i protivtežnim merama. 2. Sprovođenje zakona, izgradnja i jačanje kapaciteta.

Uvod

Trgovina je suštinski element u potrazi za ekonomskim rastom jedne zemlje. Slobodna trgovina je ključni faktor u ostvarivanju mogućnosti koje nudi globalna ekonomija. Međutim, da bi sve zainteresovane strane mogle da imaju koristi od ovih mogućnosti, slobodna trgovina mora biti zasnovana na poštenim uslovima, u okruženju koje omogućava primenu istih pravila za sve.

U slučajevima kada su uslovi fer trgovine ugroženi nepoštenom trgovinskom praksom kroz damping ili subvencionisanje od strane zemalja izvoznica, tada se mogu koristiti instrumenti trgovinske odbrane, kako bi se ponovo uspostavili jednaki uslovi igre među akterima.

Svetska trgovinska organizacija (STO) obezbeđuje pravni okvir za instrumente trgovinske odbrane. Konkretno, posebna pravila su navedena u Sporazumu STO protiv dampinga i Sporazumu STO o subvencijama i kompenzacionim merama. Prema pravilima STO, mogu se uvesti antidampinške ili antisubvencione mere, uglavnom u vidu dodatnih carina, ako se istragom dokaže da su ovi proizvodi dampinški/subvencionisani i da stoga mogu da nanesu štetu domaćoj industriji.

Osnovni razlog za izradu ovog zakona je obezbeđivanje visokog nivoa zaštite tržišta i podrške lokalnoj industriji. Ovim zakonom će se stvoriti povećan balans na tržištu u pogledu uvoznih i domaćih proizvoda, omogućavajući našim proizvođačima da prodaju svoje proizvode na fer i nepristrasnom tržištu i na taj način stvaraju povoljno trgovačko okruženje, konkurentno samo kvalitetnim proizvodima i tržišnim cenama. To će se postići kroz regulisanje i usklađivanje zakonskih odredbi sa osnovnim principima STO i EU regulative.

Ovim zakonom će se transponovati neke odredbe Uredbe EU 2016/1036 „o zaštiti od dampinškog uvoza iz trećih zemalja“, kao i odredbe Uredbe EU 2016/1037 „o zaštiti od subvencionisanog uvoza iz zemalja koje nisu članice“ EU“, i biće u skladu sa osnovnim principima STO.

Kada je u pitanju regulisanje zakonskih odredbi, predlagač ovog konceptualnog dokumenta ocenjuje da se izradom novog zakona o antidampinškim merama i protivtežnim merama rešava pitanje nelojalne trgovinske prakse u slučaju uvoza proizvoda na tržištu Republike Kosovo.

Pozitivni efekti novog zakona direktno će uticati na domaće proizvođače, proizvode koji se stavljaju na tržište, privredne subjekte i druga pravna lica koja proizvode prodaju na domaćem tržištu, sa stanovišta garantovanja visokog stepena zaštite tržišta i u cilju stvaranja zdravr konkurencije gde su pravila ista za sve. Štaviše, donošenjem novog zakona stvoriće se povoljniji uslovi za ulazak novih privrednih subjekata na tržište, odnosno proizvođača, što bi kao rezultat dovelo do povećanja novih radnih mesta.

Radna grupa za izradu inicijalnog nacrtu Koncept dokumenta u oblasti antidampinških mera i protivtežnih mera formirana je Rešenjem Protokola broj 1107/02 od 01.03.2024. Generalni sekretar MIPT;

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Koncept dokument iz oblasti antidampinskih i protivtežnih mera je uvršten na listu Koncept dokumenata za 2024. godinu. Svrha ovog koncept dokumenta je da predloži najadekvatniju opciju za rešavanje glavnog problema, identifikovanog od strane radne grupe, problema koji stvara poteškoće u stvarnoj zaštiti tržišta od nelojalne trgovinske prakse u uvozu.

Koncept dokumenta je izrađen u skladu sa Smernicama za izradu idejnih dokumenata koji bi predložili opciju koju je preporučila radna grupa na osnovu analize u vezi sa aktuelnim Zakonom br. 04/L-240 o antidamping merama i kompenzacionim merama.

Tabela 1: Tabela koja sadrži opšte informacije o dokumentu koncepta

Naziv	Koncept dokument za oblast antidamping i kompenzacionih mera
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
Kontakt osoba	Artan Demolli, šef odeljenja za zaštitu tržišta, Odeljenje za trgovinu
NPR	Strateska Mera, 1.5.3. Smanjenje uvoza povećanjem prisustva domaćih proizvoda na lokalnom tržištu
Strateški prioritet	Nacionalni program razvoja 2024-2026 Tačka 1, Digitalna, cirkularna i konkurentna ekonomija, 13 Razvoj industrije ka proizvodima i uslugama sa dodatnom vrednošću
Radna grupa	Predstavici sledećih resornih ministarstava, agencija ili struka: <ul style="list-style-type: none"> - Artan Demolli – MIPT, predsednik; - Merita Fetahu – MIPT, član; - Arjeta Islami - MIPT, član; - Merlinda Ramaj – MIPT, član; - Muhamet Hašani – MIPT, član; - Lindita Rašiti - MIPT, član; - Esad Demaku - MIPT, član; - Fitore Mehmeti - Carina Kosova, član; - Nehat Rrahimi – Ministarstvo ekonomije, član; - Ferid Silejmani - PAK, član; - Lindita Toci – Ministarstvo finansija i transfera, član; - Gentiana Petrova – AHV, član; - Habit Hajredini – SKK, član; - Liridonya Hoti – PK KP, član; - Violeta Sila – KAS, član; - Bekim Cikaki – MPŠRR, član;

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

	- Lumnije Hašani – Privredna komora, član.
Dodatne Informacije	Nema dodatnih informacija

Poglavlje 1: Definisanje problema

U maju 2014. godine, Skupština je usvojila Zakon o antidamping i kompenzacionim merama, pošto prethodni Zakon o antidamping i kompenzacionim merama (03/L-097) nije bio u potpunosti u skladu sa pravilima STO. Novi zakon je trebalo da bude u skladu sa korpusom STO o pravnim lekovima u trgovini (koji pokriva osnovne uslove za izricanje mera i proceduralne zahteve).

Da bi bio u potpunosti usklađen sa odredbama STO o pravnim lekovima u trgovini, zakon o pravnim lekovima u trgovini treba da obuhvati sve obaveze sadržane u ovim odredbama. Pravila STO postavljaju osnovne discipline kojih se svaka zemlja mora pridržavati ako želi da nametne trgovinske korektivne mere. Međutim, neke odredbe i sporazumi STO stvaraju prostor da svaka država odlučuje na osnovu svojih okolnosti i specifičnosti, ali pod uslovom da se pridržava osnovnih obaveza odredbi STO-a.

Sadašnji zakon je mešavina Sporazuma STO o primeni člana VI Opšteg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (Antidamping sporazum) i Sporazuma o subvencijama i kompenzacionim merama (ASCM). Ova dva sporazuma imaju neke zajedničke odredbe, štaviše, ASCM sadrži odredbe o subvencijama koje se ne odnose na protivtežne mere. Ovo objašnjava zašto je sadašnji zakon znatno kraći od ova dva sporazuma zajedno.

Međutim, Zakon ne ponavlja samo relevantne odredbe ovih sporazuma, kao što je objašnjeno u nastavku. Primeri dati u ovom izveštaju su samo ilustrativni i nisu iscrpni.

Tabela 2: Stablo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekte

Efekti	Poteškoće u sprovođenju zakona od strane istražnih organa, odnosno MINT i Komisije za ocenu mera u slučaju razvoja istražnih postupaka.
	Rizik o poremećaju tržišta od uvoza proizvoda po naduvanim i subvencionisanim cenama iz zemalja izvoznica
Glavni problem	Važeći zakon o antidamping i kompenzacionim merama nije mogao da se u potpunosti primeni zbog identifikovanih pravnih rupa. Shodno tome, bilo je teško primeniti neke odredbe koje su neophodne za pokretanje istraga protiv dampinškog uvoza, ali i za nastavak zaštitne mere.
	Zakon zbunjuje trajna pravila za prijave (koja služe da se utvrdi da li podnosioci zahteva imaju dovoljan status ili zastupljenost da podnesu

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Uzroci	prijavu) i definiciju domaće industrije da bi se utvrdilo da li je dotična industrija oštećena (što je suštinski uslov za prijavu). komercijalnih lekova)
	Nejasnoće u određenim članovima:
	Nedostatak metodologije/priručnika o procedurama

U nastavku je razvijeno nekoliko analiza koje se odnose na uzroke i efekte predstavljene u gornjoj tabeli:

Aktuelni problemi u ovoj oblasti su rezultat sledećih uzroka:

Identifikacija problema:

Analiza 1

Istrage pokrenute prema zakonu

Zakon o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera na snazi je od 2014. godine, tokom tog vremenskog perioda pokrenuto je i okončano nekoliko istraga, iako je postojala volja od strane domaćih industrija i Ministarstva da pokrene još istraga i za primenjivanje više mera pravnih trgovinskih tamo gde su zakonski opravdane.

Čini se da je jedna od glavnih prepreka za moguća pokretanja bio nedostatak odgovarajućih podataka pruženih od domaće industrije. Ovo rezultira od nejasnoće zahteva za primene od strane domaćih industrija i njihovog odbijanja da pruže važeće i tačne podatke. Štaviše, budući da je većina domaćih industrija fragmentirana, a trgovinska udruženja - koja obično prikupljaju i pripremaju aplikacije - ne postoje, problem postaje još dublji.

Osim toga, pravne praznine u ovom zakonu (vidi stalna pravila za apliciranja, mogućnost nastavka sprovođenja zadataka nakon početka revizije isteka...) navele su ministarstvo da odustane od pokretanja istraga ili da sprovodi dužnosti tu gde su zahtevi možda ispunjeni.

U nekim slučajevima, to je i zbog nedostatka koherentnosti, jasnoće i tačnosti zakona.

Analiza 2

Odgovorno osoblje

Osoblje odgovorno za prikupljanje podataka za pokretanje istrage sastoji se od malog broja službenika. Ovo je vrlo neadekvatno imajući u obzir na tehničku složenost oblasti, odgovornost istražnog autoriteta da obezbedi efektivno sprovođenje prava zaštite i relativno kratke vremenske rokove (imajući u obzir na veliku količinu prikupljanja, analize i obrade podataka) tokom čitave istrage.

Štaviše, politika trgovinskih pravnih sredstava je veoma specijalizovana oblast u oblasti međunarodne trgovine. Obavljanje istraga zahteva metodologije, sistematično sprovođenje zakona, poznavanje sudske prakse i prakse trgovinskih pravnih sredstava, kao i dobro razumevanje prava na zaštitu i šta podrazumeva poštovanje ovih prava (posebno u aspektu izrade zakona i obave za

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

pružanje adekvatnih i obrazloženih objašnjenja). Analiza podataka, iako je suštinska, nije dovoljna. Poželjno je da bude dobra mešavina različitih nadležnosti (ekonomske, pravne, finansijske i računovodstvene sposobnosti).

Iako postoje i dve komisije koje se angažuju prema slučaju, onaj za procenu mera u uvozu i za procenu posebnih obaveza u uvozu, ipak glavni teret za proces nosi osoblje MIPT-a.

Uzroci

1.2.1 Prepreke u implementaciji zakona

U trenutnom zakonu nedostaju neke obaveze od strane istražnog autoriteta. Oni se uglavnom odnose na prava zaštite. To je slučaj, na primer, sa odredbama o javnom obaveštavanju o odlukama i o tome šta one treba da sadrže. Takođe nedostaju odredbe u vezi sa ročišta *ex parte* (strana). U ovom slučaju se preporučuje da se dotične odredbe uključe u zakon.

Kao što će se naglasiti u sekciji posvećenoj istrazi u nastavku, ove osnovne obaveze nisu ispunjene u svakom slučaju.

Što se tiče suštinskih uslova, nedostaju neke odredbe koje se odnose na obavezno ispitivanje određenih pokazatelja za utvrđivanje štete. Iz tog razloga, preostale odredbe u vezi sa ostalim delom analize ne mogu se koristiti na logičan i efektivan način.

Takođe vredni napomenuti da je nedostatak jasnoće/koherentnosti uticao na sposobnost istražnog autoriteta da uspešno izvrši istrage u skladu sa međunarodnim obavezama Kosova i mogao je da obeshrabri pokretanje istraga (bilo sa apliciranjima domaće industrije ili *ex officio*).

1.2.2 Konfuzija određenih članova i neusklađenost sa pravilima STO-a

Postoje neke neusklađenosti sa pravilima STO-a. Posebno, zakon brka trajna pravila za apliciranja (koja služe da se utvrdi da li aplikanti imaju dovoljno statusa ili zastupanje da podnose aplikaciju) i utvrđivanje domaće industrije da bi se utvrdilo da li je dotična industrija oštećena (što je suštinski uslov za sprovođenje trgovinskih pravnih sredstava).

Osim toga, u vezi sa antidampinškim istragama, postoji konfuzija između pravila koja regulišu stvaranje okolnosti koje opravdavaju zanemarivanje trenutnih prodajnih cena na unutrašnjem tržištu zemlje izvoznice i njihove zamene sa konstruisanim cenama za utvrđivanje normalne vrednosti i metodologije za izgradnju normalne vrednosti, posebno na osnovu troškova.

Glavni pojmovi zakona, takvi kao "slični proizvodi" ili "domaća industrija", nisu kako treba utvrđeni. I dalje je suštinsko da se oni jasno utvrde i da ih istražni autoritet dobro razume. Zaista, opis njihovog delokruga tokom istrage će poslužiti kao osnova za utvrđivanje i regulisati obim i veličinu mera.

Povodom analize važećeg zakona o antidampinškim merama i protivtežnim merama a koju je sprovela radna grupa koristeći ekspertizu iz projekta LuxDev, članovi važećeg zakona koji su doveli do nesprovođenja u praksi, identifikovani su, a to su:

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Član 1 Svrha:

Ovim Zakonom se utvrđuju pravila i procedure za uspostavljanje antidampingskih mera prema uvozu, koji je objekat dampainga, kao i kompenzatornih mera prema subvencioniranih uvoza, u cilju zaštite domaće industrije i interesa Republike Kosova.

Član 2 Delokrug:

1. Ovaj Zakon se sprovodi za Antidampingskih i kompenzatorne mere prema uvezenog proizvoda, koji je dampiran ili je korisnik vladinih ili subvencija ostalih javnih organa zemlje izvoznice ili porekla, pod uslovom da uvoz proizvoda prouzrokuje ili preti da prouzrokuje materijalnu štetu domaćoj industriji Kosova. 2. Antidampingske i/ili kompenzatorne mere se uvode samo nakon poštovanja odgovarajućih postupaka i sprovođenjem istraga u skladu sa zahtevima navedenim u ovom Zakonu.

Član 3, Definicije, stav 1.6 Proizvod sa identičnim karakteristikama:

1.6. Proizvod sa identičnim karakteristikama tj. podjednak u svim aspektima proizvoda pod istragom, ili izostanku takvog proizvoda drugi proizvod koji iako nije sličan u svim aspektima ima mnoge slične karakteristike sa onima proizvoda pod istragom, važan kriterijum ako ova dva proizvoda konkurišu jedan drugome ili su zamenljivi;

Član 3, podsekcija 1.12 Domaća kosovska industrija:

1.12. Domaća kosovska industrija - Kosovske proizvođače sličnih proizvoda, ili Kosovski proizvođači, koji zajedno proizvode i fabrikuju slične proizvode, koji čini više od pedeset odsto (50%) ukupne proizvodnje sličnog proizvoda na Kosovu, ukoliko Kosovski proizvođač sličnog proizvoda se odnosi na izvoznika ili uvoznika, ili je sam uvoznik proizvoda pod istragom, ne može se smatrati pripadnikom domaće kosovske industrije u svrhama ove definicije; domaća kosovska industrija nema pravo na antidampiške ili anti-subvencionisane postupke kada su kosovski proizvođači izričito podržavanog postupka za manje od dvadeset pet posto (25%) od sličnog proizvoda proizvedenog ili fabrikovanog od strane domaće kosovske industrije u celini

U prvom slučaju (podrška), pravila su čisto proceduralna. Dok će u drugom slučaju definicija lokalne industrije biti odlučujuća za utvrđivanje štete. S tim u vezi, ograničavanje istrage na proizvođača(e) koji se žali bi umanjilo procenu povrede od samog početka ograničavanjem skupa podataka.

Stoga je imperativ da se ova pravila podrške zamene tačnom definicijom „domaće industrije“ u skladu sa pravilima STO.

Član 3, stav 1.15 Period istrage:

1.15. Period istrage - Uobičajeni period od najmanje šest (6) meseci i obično jednu (1) godinu prije ili što je bliže moguće i primereno za pokretanje postupka za potrebe utvrđivanja dampainga ili subvencija i sledstvenih prouzrokovanih povreda.

Član 3: Dodati subvencionisani proizvod – proizvod se smatra subvencionisanim ako ima koristi od subvencije protiv koje se može uvesti kompenzacija kako je definisano u relevantnim članovima zakona. Takvu subvenciju dodeljuje Vlada zemlje porekla uvezenog proizvoda, ili

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Vlada posredničke zemlje iz koje se proizvod izvozi na Kosovo, poznate u smislu ovog zakona kao "zemlja izvoza";

Član 3, tačka 1.19 Šteta:

1.18. Šteta - Materijalnu ekonomsku ili finansijsku štetu domaćoj kosovskoj industriji, pretnja materijalne štete ili materijalne zaostalosti ili sprečavanja uspostavljanja i razvoja domaće kosovske industrije;

Član 4, Antidampinške mere:

Antidampinške mere mogu se sprovesti za svaki Antidampinski proizvod, čiji uvoz i prodaja na Kosovu uzrokuje ili preti da uzrokuje materijalnu štetu domaćoj industriji.

Član 4. zamenjuje se naslovom Damping 1. Proizvod treba smatrati dampinškim ako je njegova izvozna cena na Kosovu manja od njegove normalne vrednosti.

2. Da bi utvrdilo da li su uvezeni proizvodi damping, Ministarstvo:

- Određuje normalnu vrednost predmetnih proizvoda;
- Utvrđuje izvoznju cenu predmetnih proizvoda; i
- Pravi poređenje između normalne vrednosti i izvozne cene

Član 5 Stvarna vrednost:

1. U slučaju kada izvoznik ne proizvodi, preradi ili prodaje sličan proizvod u zemlju izvoza nominalna vrednost može se definisati na osnovu cene proizvođača ili ostalih prodavaca u toj zemlji.

2. Upoređujuće cene između stranaka koje međusobno saraduju ili koje imaju međusobni dogovor mogu da se ne tretiraju kao da su u normalnim uslovima tržišta i isto tako mogu da se ne koriste za određivanje nominalne cene, izuzev ako se utvrđuje da te cene nisu uticane od dogovora ili njihove saradnje.

3. U cilju definisanja normalne vrednosti mora se koristiti dovoljna količina prodaje sličnog produkta na domaće tržište zemlje izvoznice. Ta količina mora da bude najmanje pet (5%) posto količine prodaje izvoza na Kosovu. Manja količina može se uzeti jedino ako se dokaže da je dovoljno reprezentativno za nivo cena u zemlji izvoza i za bolje i tačnije upoređenje.

4. U slučajevima kada nema uopšte ili dovoljne prodaje sličnog proizvoda pod normalnim uslovima tržišta, ili kada zbog posebne situacije tržišta u izvoznju zemlji ova količina prodaje onemogućava stvaranje potrebne i tačne osnove za određivanje normalne vrednosti, u tom slučaju normalna vrednost sličnog proizvoda definisaće

se na osnovu cene proizvodnje u zemlji porekla uključujući i opravdani iznos troškova prodaje i opštih i administrativnih troškova, kao i opravdana dobit izvoznika ili drugog proizvođača/prerađivača sličnog proizvoda.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

5. U slučaju takvog definisanja na osnovu stava 4 ovog člana, izgleda da nije moguće ili povoljno, normalna vrednost mora se zasnivati na reprezentativni iznos troškova izvoza prema tržištu i normalnim tržišnim uslovima iz te zemlje u trećoj zemlji, pogodnog ili uporedivog ili na drugoj opravdanoj osnovi.

Član 6. Tretiranje prodaje ispod cene mora biti izbrisan.

1. Ministarstvo, prilikom utvrđivanja stvarne vrednosti, uzima u obzir uglavnom one prodaje koje se odvijaju u normalnim tržišnim uslovima. Prodaja sličnog proizvoda na unutrašnjem tržištu zemlje izvoznice ili prodaja trećoj zemlji po ceni nižoj od ukupnih troškova po jedinici proizvodnje (fiksni ili varijabilni) plus prodajnih, opštih ili administrativnih troškova ili razumne dobiti, mogu se tretirati kao da nisu pod normalnim tržišnim uslovima, osim ako Ministarstvo utvrdi da:

1.1. takve prodaje su obavljene samo u određenom kratkom vremenskom periodu (ne više od šest (6) meseci);

1.2. takve prodaje su obavljene samo u značajnim količinama;

1.3. ponderisana prosečna prodajna cena transakcija koja se ispituje nije niža od ponderisanog prosečnog troška po jedinici, odnosno obima prodaje po ceni nižoj od troškova po jedinici predstavlja manje od dvadeset posto (20%) od prodaja korišćenih za određivanje stvarne vrednosti;

1.4. takve prodaje su obavljene po cenama koje pokrivaju sve troškove unutar određenog vremenskog perioda; ako su cene niže od troškova po jedinici, u trenutku prodaje su više od ponderisanih prosečnih troškova u periodu ispitivanja, smatra se da te cene osiguravaju pokrivanje svih troškova.

Član 18. Obračun iznosa posebne subvencije

1. Ministarstvo utvrđuje iznos specifične subvencije za svakog primaoca za proizvod koji se ispituje.

2. Ministarstvo, bez obzira na stav 1 ovog člana, u slučajevima kada je broj primalaca veoma veliki, Ministarstvo može da ograniči ispitivanje na razuman broj primalaca ili proizvoda koji su predmet ispitivanja a koji se na razuman način mogu ispitati.

3. Svaki izbor primaoca ili vrsta proizvoda koji je urađen u skladu sa stavom 2 ovog člana, vrši se nakon konsultacije sa primaocima.

4. U slučajevima kada Ministarstvo ograniči ispitivanje u skladu sa stavovima 2 i 3 ovog člana, ono utvrđuje iznos specifične subvencije za svakog primalaca koji dobrovoljno i blagovremeno dostavi dokumente koji su potrebni za ispitivanje.

Poglavlje IV Utvrđivanje štete za preimenovanje

Član 19 Definisane štete

1. Šteta od damping ili subvencionisanih uvoza utvrđuje se ne samo kada ona izaziva materijalne ekonomske ili finansijske štete direktno domaćoj industriji Kosova, ali i kada postoji opasnost od te povrede ili kada postoji materijalna zaostalost osnivanja ili razvoja domaće kosovske industrija

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

2. Utvrđivanje povrede/štete zasniva se na dokazima i mora uključivati objektivnu i fer istragu:

2.1. količine damping subvencionisanih uvoza, posebno ako obim je zabeležio značajan porast u apsolutnom ili relativnom smislu u odnosu na industrijsku proizvodnju ili potrošnju sličnog proizvoda na Kosovu;

2.2. kasnijeg uticaja tih damping ili subvencionisane uvoza na domaćoj kosovskoj industriji. Ovaj uticaj se utvrđuje na osnovu postojećih ili potencijalnih ekonomskih i/ili finansijskih informacije, podataka i pokazatelja, kao što su pad prodaje, cena i/ili rezultata, sprečavanje poskupljenja, smanjenje udela na tržištu, produktivnosti i/ili profita, ili negativan uticaj na rezerve, zaposlenost, plate, likvidnost, novčani tok, prinos na investicije, iskorišćenosti kapaciteta, zalihe, rast, sposobnost da se podigne kapital ili investicija.

Član 28. Odluka o pokretanju ispitivanja:

1. Ministarstvo, nakon razmatranja i provere informacija koje u zahtevu (žalbi), predstavljaju one sa izveštajem za svoju zahvalnost Komisiji za procenu i konsultacije. Dodatne informacije mogu se zatražiti od kandidata od strane Ministarstva i/ili Komisije pre donošenja odluke o pokretanju istrage. Ministarstvo odlučuje o otvaranju istrage, nakon konsultovanja Komisije.

2. Kada Ministarstvo donosi odluku da pokrene istragu bez pisanog zahteva ili u ime domaće industrije Kosova, onda ta odluka mora biti zasnovana na dovoljno dokaza, informacija i podataka o dampingu ili subvencionisanju, materijalnoj povredi i uzročnoj povezanosti, u skladu sa Poglavljem II, III i IV ovog zakona.

3. Zahtev za pokretanje istrage će biti odbijen od strane Ministarstva, nakon konsultacija sa Komisijom, kada nema dovoljno informacija ili podataka da se opravda otvaranje postupka.

4. Istraga neće biti otvorena protiv zemalja izvoznicama čiji uvozi na Kosovu predstavljaju tržišno učešće manje od jedan posto (1%), osim u slučaju žalbe protiv nekoliko zemalja izvoznica, ove zemlje čine zajedno više od tri posto (3%) domaće kosovske potrošnje.

5. Istraga će biti pokrenuta na osnovu prijave ako se utvrdi da je:

5.1 pismeni zahtev podnet od strane domaće kosovske industrije u skladu sa ovim zakonom; i, 5.2 nivo podrške za zahtev je jednak ili veći od dvadesetpet posto (25%) od ukupne proizvodnje sličnog proizvoda proizvedenog od strane domaće kosovske industrije.

6. Smatra se da je podnet od strane ili u ime domaće industrije Kosova samo ako se podržva od:

6.1. kosovskog proizvođača, čija proizvodnja predstavlja jednake ili veće od pedeset posto (50%) od ukupne proizvodnje sličnog proizvoda; ili

6.2. ako izražena opozicija za zahtev kosovskih proizvođača je manja od proizvodnje tih proizvođača koji podržavaju zahtev.

7. svaki zahtev u skladu sa odredbama ovog člana može se povući pre nego što istraga započne i u tom slučaju će se smatrati da nije ni podneta.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

8. Ministarstvo odlučuje najkasnije mesec dana nakon podnošenja žalbe za otvaranje ili ne - otvaranje postupka.
9. Kada Ministarstvo odluči da ne pokrene istragu, onda ova činjenica će biti obavještena u pisanoj formi podnosiocu zahteva. Ovo obavještenje je otvoreno za sudsko preispitivanje.
10. Ministarstvo zahteva od Komisije njeno mišljenje da inicira ili da ne inicira istragu u vezi dampainga ili subvencionisanja u roku od dve (2) nedelje nakon podnošenja tužbe od strane domaće Kosovske industrije. Kada Ministarstvo ili Komisija zahteva dodatne informacije od podnosioca zahteva, ovaj rok se može produžiti i do mesec dana.
11. Ministarstvo neće pokrenuti istragu za uvezeni proizvod ako se utvrdi da je:
  - 11.1. u slučaju dampainga, marža dampainga je manja od dva posto (2%);
  - 11.2. u slučaju subvencija, iznos subvencija je manji od jedan posto (1 %).

Član 32 Ispitivanje

1. Nakon pokretanja postupka, Ministarstvo će započeti istragu na Kosovu i, po potrebi, u zemlji izvoznice ili zemlji porekla. Takva istraga će obuhvatiti dampaing ili subvencije, odnosno, kao i povredu istog, i to treba biti istovremeno istraženo, na Kosovu, kosovski interes može biti takođe istražen.
2. Za potrebe reprezentativnog nalaza, period ispitivanja treba da se izabere taj koji:
  - 2.1. u slučaj dampainga ili subvencije, obično treba pokrivati dvanaest meseci, zaključno što je bliže moguće iniciranjem datuma postupka; informacije koje se odnose na period posle ovog perioda ispitivanja, normalno ne trebaju uzeti u obzir;
  - 2.2. u slučaju povrede, uglavnom će se pokriti najmanje tri (3) godine.
3. Ministarstvo će poslati upitnike koji pokrivaju dampaing ili subvenciju kao i povrede istih. Strankama koje primaju ove upitnike treba dati najmanje četrdeset i pet (45) dana da odgovore. 4. Rok za izvoznike će se računati od dana prijema upitnika, koji se za ovu svrhu mogu smatrati da su primljeni jednu (1) nedelju od dana kada je ona poslata stranke pod istragom ili je prenetu adekvatnom diplomatskom predstavniku zemlja porekla i/ili izvoza.
5. Rok od četrdeset pet (45) dana može se produžiti, imajući u obzir rokove istrage, pod uslovom da stranka iznosi razloge takvog odlaganja, na osnovu njihovih posebnih okolnosti.
6. Upitnici moraju se popuniti na jednom od zvaničnih jezika Kosova.
7. Na zahtev, za uvoznike, izvoznike i domaće Kosovske industrije i gde je to moguće treba obezbeđene mogućnosti, da vladu zemlje porekla i/ili izvozne zemlje, ili bilo koje druge zainteresovane strane, da stranke koje imaju štetne interese susreću, tako da se mogu izneti suprotstavljena gledišta i optužnički argumenti. Pružanje takvih prilika moraju uzeti u obzir potrebe da se sačuva poverljivost i pogodnost strankama. Neće postojati obaveza da bilo koja stranka prisustvuje sastanku, i ne mogućnost prisustva ne sme biti na štetu slučaja stranke. Usmene

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

informacije iz ovog stava trebaju se uzeti u obzir od strane Ministarstva u onoj meri u kojoj je kasnije potvrđeno u pismenoj formi.

8. Zainteresovane strane mogu, na pismeni zahtev, ispitati sve informacije koje su na raspolaganju Ministarstvu za bilo koju stranu u istrazi koja je relevantna za prezentaciju svojih predmeta i koje nisu poverljiva, i koje se koriste u istrazi. Takva zainteresovana strana može da odgovora na takve informacije i njihovi komentari će biti uzeti u obzir ako su dovoljno potkrepljeni u odgovoru.

9. Informacije koje su dostavljene od strane zainteresovanih strana i na osnovu kojih saznanja mogu se zasnivati biće razmotrene od strane Ministarstva za njihovu tačnost i preciznost koliko je god to moguće.

10. Tokom istraga subvencije, Ministarstvo će pružiti vladi zemlje porekla i/ili izvoza razumnu priliku da nastavi konsultacije sa ciljem razjašnjavanja činjeničnog stanja i da se dođe do obostranog jedno sporazumno rešenje.

Član 33. Rasprava

1. Na pismeni zahtev bilo koje zainteresovane strane, Ministarstvo treba da održi raspravu na kojoj svi zainteresovani mogu da iznesu informacije i argumente. Saslušanje će se održati najkasnije šezdeset (60) dana pre predloženog datuma za definitivnu odluku.

2. Ako je zatraženo, Ministarstvo će pružiti zainteresovanim stranama priliku da se upoznaju, da bi izrazili suprotstavljene stavove i prisutne suprotstavljene argumente.

3. Zainteresovane strane koje žele da učestvuju u raspravu treba da informišu Ministarstvo o imenima predstavnika i svedocima koji će se pojaviti na saslušanju sedam (7) dana pre datuma saslušavanja.

Član 36 Objavljivanje:

1. Zainteresovane strane mogu zahtevati objavljivanje važnih informacija i osnovne činjenice i osnovni značajni detalji na osnovu kojih su privremene mere izrečene. Zahtev će biti upućen Ministarstvu u pisanoj formi neposredno nakon uvođenja privremenih obaveza dok se obelodanjivanje treba da se vrši u pisanoj formi u najkraćem mogućem roku nakon toga.

2. Zainteresovane strane mogu da zatraže konačno otkrivanje bitnih činjenica važnih informacija i detalja, kao i razmišljanja na osnovu kojih je namenjeno nametanje konačne mere ili prestanak postupka. Zahtev će biti upućen Ministarstvu u pisanoj formi i mora biti primljen najkasnije mesec dana nakon izricanja privremenih mera. U slučajevima kada se privremena mera ne primenjuje, zainteresovane strane će imati priliku da zatraže konačno obelodanjivanje u vremenskim rokovima koje odredi Ministarstvo.

3. Završno obelodanjivanje se vrši u pisanoj formi u najkraćem mogućem roku, a najmanje jedan (1) mesec pre uzimanja bilo kakve konačne odluke.

4. Obavljene izjave nakon konačnog obelodanjivanja uzeće se u obzir samo ako su primljeni od Ministarstva u utvrđenom vremenskom periodu kojeg je Ministarstvo definisalo, a koji mora biti najmanje dve (2) nedelje.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

5. Nakon što Ministarstvo završi istrage, nakon konsultacija sa Komisijom, donosi konačnu odluku, koja mora biti javno objavljena, uključujući razloge za donošenje te odluke, vodeći računa o zaštiti poverljivih podataka.

6. Konačna odluka se objavljuje u Službenom listu. Odluka se šalje i zainteresovanim licima

Član 37. Provere

1. Ministarstvo, kada smatra da je to opravdano može preduzimati radnje za kontrole, inspekcije i provere podataka od svih zainteresovanih strana, koje se odnose na damping, subvencije, povrede/štete i kosovski interes. Ono može da izvrši posete provere da bi se razmatrale evidencije i da bi se proverili podaci i dobijene informacije.

2. U cilju provere dobijenih informacija i dobijanja onih dodatnih, Ministarstvo, ako smatra da je to potrebno, može sprovesti istragu i u drugim zemljama, pod uslovom da preduzeća u pitanju daju svoju saglasnost i vlade dotičnih zemalja zvanično budu obaveštene i da ne podnesu nikakav pregovor. Vlasti zemlje izvoznice treba obavestiti o imenima i adresama preduzeća koje se trebaju posetiti kao i datume poseta.

3. Ministarstvo priprema izveštaj o proveri podataka za svaku kompaniju. Ovaj izveštaj će u potpunosti biti na raspolaganju kompaniji dok jedna ne-poverljiva verzija će biti podneta u javnoj datoteci.

4. Zainteresovane dotične kompanije će biti obaveštene o prirodi informacija i podataka, koje će biti proverene tokom posete. Ostali zahtevi za informacije i njihove provere mogu se vršiti tokom poseta.

Član 38, Poverljivost

1. Informacije i podaci dobijeni od zainteresovanih strana će se koristiti samo iz razloga zbog kojeg su i zatražene.

2. Poverljive informacije neće biti poznate javnosti ili drugim zainteresovanim stranama, bez pismenog odobrenja od izvora ovih poverljivih informacija.

3. Informacije i podaci smatraju se poverljivim kada:

3.1. po samoj svojoj prirodi, otkrivanje takvih informacija ili podataka će imati značajan negativan uticaj ili efekat na osobu koja je poslala informacije ili na osobu od koje su dobijene informacije; i,

3.2. informacija je dobijena na osnovu poverljivosti stranaka i ako za ovaj zahtev poverljivosti čvrsti razlozi su prikazani.

4. Zainteresovane strane koje su dale poverljive informacije će takođe podneti poverljive sažetke. U izuzetnim slučajevima, stranke mogu navesti u pisanoj formi razloge zašto nisu takvi ne poverljivi sažeci mogući.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

5. Informacije i podaci se neće smatrati poverljivim kada zahtev za poverljivosti nije opravdan. U tom slučaju i kada provajder ne odobri objavljivanje informacija i podataka u bilo kom obliku, informacije se mogu zanemariti.

Član 42. Javno obaveštenje o okončanju istrage, bez nametanja obaveza

Ministarstvo, nakon konsultacija sa Komisijom, dužno je da izda javno obaveštenje o okončanju istrage, bez nametnutih mera, uzimajući u obzir razloge koji su doveli do te odluke i zaštite poverljivih informacija.

Komentar: Javno obaveštenje o okončanju istraga bez postavljanja obaveza: se menja u Javno obaveštenje o odlukama: Ovo važi samo za odluke o nepostavljanju mera. Pravila o javnom obaveštenju o odlukama utvrđuju se u članu 12.2 Antidampinškog sporazuma i članu 22. Sporazuma o subvencijama i kompenzacionim merama "Javno obaveštavanje i obrazloženje utvrđivanja".

Član 46. Trajanje

1. Anti-dampingske i kompenzacione obaveze ostaju na snazi samo onoliko dugo koliko i u meri u kojoj je potrebno da se neutrališu i suprotstave dumpingu ili subvenciji koja je izazvala materijalnu štetu domaćoj industriji Kosova kao i dok su u kosovskom interesu..

2. Svaka konačna anti-damping ili kompenzacione obaveze prestaje posle najviše pet (5) godina od njenog uvođenja ili pet (5) godina posle datuma poslednje potpune revizije u vezi sa dumpingom ili subvencijom, povrede i kosovskih interesa, osim u slučajevima kada pregled (pregled isteka) zaključuje da isticanje ili prestanak tih dužnosti dovodi do nastavka ili ponovnog dumpinga ili subvencije i povreda.

Komentar: Sugerise se da se naslov promeni u Trajanje, posredničko razmatranje i istek roka: U posredničko razmatranje i istek roka mora se uzeti u obzir član 11. Antidampinškog sporazuma.

Član 49. Razmatranje zahteva novih izvoznika/uvoznika

1. Izvoznici čiji su proizvodi predmet definitivne anti-dampingske ili kompenzacione obaveze, a koje nisu pojedinačno ispitane u toku istražnog postupka, ne iz razloga odbijanja saradnje, može da zahteva razmatranje da se obavlja pojedinačna rasprava. Zahtev treba da bude upućen Ministarstvu, i treba biti u pismenoj formi i u potpunosti dokumentovan koliko stvarne vrednosti ili iznos kompenzacione subvencije i njenih stvarnih ili budućih izvoznih cena su povezani. Domaćoj Kosovskoj industriji treba dati mogućnost da daje svoje komentare o ovom zahtevu.

2. Za procedure istrage prema stavu 1 ovog člana sprovede se odredbe ovog Zakona.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Tabela 3 : Relevantni dokumenti politika, zakoni i uredbe EU-a

2.1 Trenutni zakonski okvir

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Veza na online dokument i na zakonske akte u Službenom listu	Državne institucije odgovorne za implementaciju	Uloga i dužnosti institucije (a)
Zakon br. 04/L-240 o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9518	MIPT, Carina, MF, ME	Dužnosti MINT-a: Koordinacija i praćenje aktivnosti u vezi sa izradom zakonodavstva za mere zaštite uvoza i za antidampinške mere i mere protivteža, obezbeđivanje usklađenosti sa standardima i praksom EU i Svetske trgovinske organizacije; Koordinacija aktivnosti sa Komisijom za ocenu posebnih obaveza u uvozu i Komisijom za ocenu zaštitnih mera u uvozu; Daje savete i preporuke o pitanjima koja se odnose na antidampinške mere i mere kompenzacije i zaštitne mere na uvoz; Sprovodi sektorsko istraživanje u cilju identifikacije sektora koji su napadnuti naduvanim cenama uvoznih proizvoda; Nudi rješenja i predlaže pravna sredstva za zaštitu trgovine i osigurava da su izrečene mjere u skladu sa relevantnim lokalnim i STO zakonodavstvom; Komisiju za ocenjivanje obaveza posebnog uvoza

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

			<p>čine predstavnici sledećih institucija:</p> <p>2.1. Resorno Ministarstvo za trgovinu i vodeću industriju;</p> <p>2.2. Resorno Ministarstvo privrede i finansija;</p> <p>2.3. Resorno Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja;</p> <p>2.4. Resorno Ministarstvo energetike i rudarstva;</p> <p>2.5. Resorno Ministarstvo inostranih poslova;</p> <p>2.6. Resorno Ministarstvo rada i socijalnog staranja;</p> <p>2.7. Carinska služba Kosova.</p> <p>3. Komisija je odgovorna za prikupljanje podataka potrebnih za pokretanje istrage i preporučuje pokretanje istraga ministarstvu.</p> <p>4. Komisija donosi odluke prostom većinom glasova.</p>
Zakon br. 08/L-021 o spoljnoj trgovini	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=55136	MIPT, Carina, MF, ME	
Administrativno uputstvo (MTI) br. 05/2016 o sadržaju obrasca zahteva i obaveštenja za	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12423	MIPT, Carina, MF, ME	

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

pokretanje istraga za dampinški ili subvencionisani uvozi			
Novi zakon će transponovati neke odredbe Uredbe EU-a 2016/1036 "o zaštiti od dampinških uvoza iz trećih zemalja", kao i odredbe Uredbe EU-a 2016/1037 "o zaštiti od subvencionisanih uvoza iz zemalja koje nisu članice EU-a".	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1036/oj https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1037/oj	MIPT, Carina, MF, ME	

Poglavlje 1.1 Glavna pitanja u vezi sa sprovođenjem trenutnog zakona

Nakon proglašenja nezavisnosti, uz postepeno povećanje proizvodnje u određenim sektorima, kao mehanizam za zaštitu domaće industrije odnosno domaćih proizvođača, u 2010. godini po prvi put je izrađen i usvojen Zakon br. 03/L-097 o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera koji je bio delimično usklađen sa propisima EU-a: (EK) 384/96 i (EK) 2026/97 u kom slučaju je zakon u velikoj meri imao kao reference odredbe ovih propisa. Iako su u to vreme znanja bila relativno ograničena što se tiče ove oblasti, zakon je tretirao neke od glavnih elemenata na dovoljan način da zaštiti domaće proizvođače i odredi neke osnovne principe što se tiče potencijalno nepoštene trgovinske prakse u slučaju uvoza proizvoda u našu zemlju.

Republika Kosovo je bila angažovana u proces liberalizacije trgovine. Na regionalnom nivou, ona je strana Sporazuma o slobodnoj trgovini Centralne Evrope (CEFTA), potpisala je sporazum o trgovini i saradnji sa Ujedinjenim Kraljevstvom, sporazum o slobodnoj trgovini sa Turskom i započela proces članstva u Evropskom udruženju za slobodnu trgovinu. Najvažnije, ona je potpisala

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Evropskom unijom (EU) koji je stupio na snagu 2006. godine i koji, između ostalog, služi kao sporazum o slobodnoj trgovini.

Pored toga, Kosovo je uvelo liberalni trgovinski režim primenjiv na uvoze iz svih zemalja, uključujući zemlje sa kojima nema preferencijalne trgovinske sporazume. Zakon br. 08/L-021 o spoljnoj trgovini praktično udvostručuje osnovne odredbe Opšteg sporazuma o tarifama i trgovini 1994. (GATT 1994.). On uključuje posebno najfavorizovanu naciju i obaveze nacionalnog tretmana, dok Kosovo nije ni članica Svetske trgovinske organizacije (STO).

Liberalizacijom trgovine dolaze ekonomske koristi (posebno dugoročno), ali i nedostaci. Instrumenti trgovinske odbrane (antidamping, antisubvencionisanje i zaštitne mere) nameravaju se da budu sredstva za suprotstavljanje na privremeni način, negativnih efekata liberalizacije trgovine. Dok antibalansirajuće mere nameravaju naknađivanje subvencionisanja i izjednačavanje uslove tržišta, antidampinške i zaštitne mere ne nameravaju nužno strane "nepoštene" prakse ili iskrivljujuće za trgovinu koje, već pružaju privremeno olakšanje za domaću industriju oštećene od strane konkurencije na domaćem tržištu. Stoga, se ova sredstva neće shvatiti kao "protekcioniističke" sama po sebi, već kao "zaštitni krugovi" koji čine mogućim obavezivanje za liberalizaciju trgovine.

Stoga, ono što je važno je da se ove mere (koje mogu imati efekte iskrivljavanja trgovine) usvoje i sprovede na transparentan i na način da ne ugrožavaju angažmane za liberalizaciju trgovine. Ovo su pravila STO-a za zaštitu trgovine. U ovom aspektu, treba podvući da se Kosovo obavezalo, prema uslovima CEFTA i SSP-a, da će poštovati pravila STO-a za zaštitne mere i trgovinske pravne mere (antidamping i antisubvencione) u vezi sa uvozima od stranu (e) ugovaranje).

U ovoj pozadini, Republika Kosovo je 2014. godine izradila i usvojila novi Zakon o antidampinškim i antibalancirajućim merama, kao delimičnu transpoziciju propisa EU-a: br. 1225/2009 o zaštiti od dampinških uvoza iz zemalja koje nisu članice Evropske zajednice i br. 597/2009 o zaštiti od subvencionisanih proizvoda iz zemalja koje nisu članice Evropske zajednice.

Trenutni zakon ima ukupno 58. članova, u zakonu su utvrđena pravila, uključujući i ona koja se odnose na utvrđivanje dampainga, postupaka za pokretanje i praćenje istrage, obavezu privremenih i konačnih mera i trajanje ili reviziju mera itd. I pored činjenice da je ovaj zakon u poređenju sa onim prošlim dosta unapređen, u slučaju implementacije zakona, odnosno postupaka za pokretanje istrage kao i primene mera, primećene su neke nejasnoće, stoga kada se uzima u obzir da sprovođenje ovog zakona uključuje mnoge strane kako unutar zemlje tako i izvan, uvidelo se kao neophodnim da pojašnjenje odredbi bude na najvišem mogućem nivou kako se ne bi ostavio prostor za nesporazume i dvosmislenosti. Takođe je važno transponirati neke članove iz novih propisa EU-a koji su na snazi još od 2019. godine, Uredbe 2016/1036 o zaštiti od dampinških uvoza iz zemalja nečlanica i Uredbe 2016/1037 o zaštiti od proizvoda subvencioniranih od zemlje nečlanice.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovanih strana	Uzrok(ci) sa kojima se vežu zainteresovane strane	Efekat(i) sa kojima se vežu zainteresovane strane	Način na koji se zainteresovane strane vežu sa ovim uzrocima ili posledicama
Proizvodne kompanije Kosova Udruženja proizvođača	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Zbog uvoza dampovanih proizvoda, proizvodne kompanije su oštećene regulacijom cena koju nameće uvoz
Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine odgovorno je za izradu zakonodavstva i politika u oblasti mera protiv dampa i antibalansirajućih mera.
Ministarstvo ekonomije	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo ekonomije se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja;	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz
Ministarstvo energetike i rudarstva	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo energetike i rudarstva se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Ministarstvo inostranih poslova	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo inostranih poslova se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz
Ministarstvo rada i socijalne zaštite	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Ministarstvo rada i socijalne zaštite se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz
Carina Kosova	Proizvodi koji se prodaju na tržištu Kosova	Neuravnoteženo tržište i depresivne cene	Carina Kosova se zastupa u komisiji za procenu posebnih obaveza na uvoz

Poglavlje 2: Ciljevi

Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantan cilj	Naziv relevantnog planskog dokumenta
Visok nivo zaštite tržišta od nepoštene trgovinske prakse u slučaju uvoza proizvoda u Republici Kosovo.	Nacionalni Plan Razvoja 2024-2026
Strateški cilj- Razvoj industrije ka proizvodima i uslugama sa dodatnom vrednošću	Povećanje efikasnosti zakona o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera omogućavajući koherentan sistem pravila za zaštitu tržišta.
Specifični ciljevi: <ol style="list-style-type: none"> 1. Usklađivanje pravila o zaštiti tržišta sa onima STO-a; 2. Usklađenost sa zakonodavstvom i standardima EU-a o postupcima i merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera. 3. Stvaranje jednakih mogućnosti i lak pristup na domaćem tržištu za nove proizvođače. 4. Promovisanje učešća i saradnje domaće industrije sa nadležnim institucijama za zaštitu tržišta. 	Ciljevi su rezultat analize napravljene za svrhe ovog Koncept dokumenta.

Osnovni cilj je postavljanje jasnih uslova i pravila postupka za postavljanje antidampinških i antibalansirajućih mera, koje nameravaju zaštitu domaće industrije od uvoza dampinških proizvoda. Ovaj zakon ima za cilj sprovođenje procesa odlučivanja autoriteta Kosova i odluka koje će se doneti o primeni uvoznih obaveza za naknadu štetnih efekata dampinškog uvoza na industriju Republike Kosova.

Takođe zakon će se sprovođiti za postavljanje antidampinških mera i antibalansirajućih mera prema uvezenom proizvodu, koji strani proizvođač ima koristi od jedne ili više specifičnih subvencija, koje je koristio na direktan ili indirektan način od svoje zemlje, odnosno javnog autoriteta te zemlje tokom

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

proizvodnje, izvoza ili transporta, kada uvoz dotičnog proizvoda uzrokuje ili pretil da nanese štetu domaćoj industriji.

U nastavku biće navedeni i neki od specifičnih ciljeva:

1. *Usklađivanje pravila o zaštiti tržišta sa onima STO-a*

Imajući u obzir kontekst, kao što je predstavljeno u Sekciji I gore, obrazloženje o usklađenosti sa pravilima STO-a je dvostruko: i) prema EU, CEFTA stranama, Velikoj Britaniji i Turskoj, Kosovo je zakonski obavezno da se pridržava pravila STO-a; dok prema drugim zemljama ono nije obavezno da se pridržava pravila STO-a. Međutim, trgovinska sredstva obezbeđuju da antidampinške i antisubvencione politike ne ugroze politiku liberalizacije trgovine koju je Kosovo sledilo godinama.

Pored toga, usklađivanje sa pravilima STO-a smanjuje rizik od arbitraže i to protivdelujućih mera od trgovinskih partnera Kosova na koje utiču njegove pravne trgovinske mere.

2. *Usklađenost sa zakonodavstvom i standardima EU-a o postupcima i antidampinških i antibalansirajućih mera*

Potpuna usklađenost sa propisima EU-a o antidampinškim i antibalansirajućih mera nije obavezna, ali se i ne preporučuje da propisi EU-a u potpunosti transponuju iz sledećih razloga:

Prvo i najvažnije, treba naglasiti da odnos sa EU-om i proces ka članstvu u EU - koji uključuje usklađivanje zakonodavstva Kosova sa *acquis-em* EU-a ne obavezuje Kosovo da usvoji ili i uskladi svoje zakonodavstvo za trgovinska pravna sredstva sa onima EU-a:

- SSP samo zahteva da Kosovo poštuje pravila STO-a o trgovinskim pravnim sredstvima;
- Sa članstvom Kosova u EU, politike antidamping i antisubvencionisanja će biti u isključivoj nadležnosti EU-a. To znači da će jedini način da Kosovo uskladi svoje zakonodavstvo u skladu sa zakonom EU-a biti ukidanje svog zakona o trgovinskim pravnim sredstvima. To je razlog zašto instrumenti o trgovinskoj zaštiti nisu obavezni deo usklađivanja sa *acquis-em* EU-a. Države članice nemaju nikakvu ulogu u istragama o zaštiti unutrašnjeg tržišta neke zemlje. U vezi sa carinama, usklađivanje sa *acquis-em* EU-a sastoji se jednostavno u obezbeđivanju sprovođenja Carinskog zakonika EU-a i njegovih odredbi.

Potpuna usklađenost sa zakonom EU-a o trgovinskim pravnim sredstvima nije neophodna:

Usklađenost sa propisima EU-a o pravnim sredstvima, u suprotnosti je sa ciljem obezbeđivanja usklađenosti sa pravilima STO-a

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Važno je napraviti razliku između zakonodavstva kao takvog i sprovedivog zakonodavstva (ili unutrašnje prakse antidampinških i antibalansirajućih postupaka). Jedna zemlja može imati antidampinško i antibalansirajuće zakonodavstvo koje u potpunosti kopira odredbe odgovarajućih sporazuma STO-a, dok se njena praksa (kao što je sadržana u administrativnim uputstvima i uputstvima koja sprovode mere na osnovu damping utvrđivanja/subvencionisanja i štete) može utvrditi u kršenju Pravila STO-a. To se događa jer postoje neke rupe ili odredbe koje su bile predmet tumačenja u sporazumima STO-a o merama protiv dampinga i antibalansirajućih mera;

Propisi EU-a o antidampinškim i antibalansirajućim merama ne kopiraju prosto odredbe sporazuma STO-a kako se tumače od sudske prakse. Oni pružaju preciznije metodologije (nemandatirane pravilima STO-a) koje mogu rezultirati ograničavajuće trgovinskim merama. Ovo nosi rizik od neusklađenosti između nekih standarda EU-a i zakona STO-a. Poslednje izmene u propisima EU-a biće predstavljene u Prilogu 1.

Potpuna usklađenost sa propisima EU-a o trgovinskim pravnim sredstvima rezultirala bi na povećanje složenosti

Pored toga, priznajući usklađenost sa zakonom STO-a, poslednje izmene u zakonodavstvu EU-a dodaju značajnu složenost istragama i obavezama istražnog autoriteta i zahtevale bi znatno više kapaciteta i resursa. Ovo je slučaj, između ostalog, iz razloga:

- i) Izmena u vezi sa državnim intervencijama u ekonomiji (mogućnost korišćenja alternativne metodologije za obračun dampinga i postavljanja viših tarifa u slučaju iskrivljenja cena sirovina), napuštajući pravilo najniže tarife;
- ii) Mogućnost uzimanja u obzir društvenih i standarda životne sredine tokom procene preduzeća i utvrđivanja marža eliminacije šteta;
- iii) Smanjenje perioda istrage na sedam meseci.

Značajna složenost (u sprovođenju novih standarda i obavljanju istraga) nosi sa sobom rizik neusklađenosti odluka STO-a o postavljanju antidampinških i antibalansirajućih mera, posebno kada su kapaciteti i ljudski resursi ograničeni.

Poglavlje 3: Opcije

Da bi se razradio glavni problem identifikovan i analiziran u ovom koncept dokumentu, u nastavku su predstavljene tri opcije:

Poglavlje 3.1: Opcija "Bez promene"

1. "Bez promene", prema kojoj bi se postojeće stanje i posledično poteškoće predstavljene u implementaciji zakona nastavile u praksi (Opcija 1).

Poglavlje 3.2: Opcija poboljšanje sprovođenja trenutnog zakonskog okvira

Druga opcija razmatra mogućnosti za razradu glavnih manjkavosti sistema, izmenivši postojeći zakon. Ova opcija razmatra mogućnost poboljšanja sprovođenja trenutnog zakonskog okvira kroz izmene zakona, kako bi se obezbedilo koherentno sprovođenje zakona, izvršenje zakona na efikasan način bazirajući odlučivanje na glavne principe koji proizilaze iz najboljih međunarodnih praksi.

Bez obzira da li su potrebne izmene za poboljšanje sprovođenja trenutnog zakona (Opcija 2), MIPT treba kontinuirano da organizuje sastanke i druge aktivnosti za proizvođače iz različitih sektora. Ovo važi takođe i za ekonomske komore, organizacije koje zastupaju interese biznisa, ali i za organizacije potrošača.

Analiza izvršena za ovaj dokument takođe razmatrala je i opciju da samo poboljšanjem postojećeg zakona o merama protiv dampa i antibalansirajućih mera ne bi bio dovoljan odgovor jer bismo kroz izmene rizikovali da se ne otklone nejasnoće u trenutnom zakonu. Tako bi se rizikovalo da se zabuna još više poveća, gde kao posledica bi izazvalo prepreke u implementaciji zakona.

Poglavlje 3.3: Opcija izrade novog zakona o merama protiv dampa i antibalansirajućih mera

Pravila utvrđena različitim zakonima ili zakonskim aktima mogu biti u međusobnom sukobu, i takođe mogu postojati i kontradiktorne odredbe unutar istog pravnog akta. Takve kontradikcije uzrokuju zakonsku konfuziju i nesigurnost. Stoga ih treba na odgovarajući način razraditi i uskladiti. Definicije koje se primenjuju u zakonu i uslovi koje zakon utvrđuje moraju se tačno formulirati. Kao što smo ovo pitanje elaborirali u uvodnim poglavljima, detaljno smo objasnili koja su to kontradiktorna pitanja i koji se problemi uzrokuju od ovih kontradikcija. Jasna formulacija u novom zakonu treba da objasni kako će se različite kontradiktornosti razrađivati i rešavati, a što je najvažnije hronološki redosled radnji.

Kada su nedostaci postojećeg regulatornog okvira uzrok problema, onako kao u ovom slučaju, izrada novog zakonskog akta je jedina opcija za rešavanje problema. Štaviše, analiza pokazuje da se problem ne može rešiti prilagođavanjem postojećeg zakonskog okvira. Ispod su opcije za rešavanje uzroka navedenih u odeljku o trenutno identifikovanim problemima:

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Član 1 Svrha:

Komentar: Neke delove treba izbrisati jer su beskorisni, termini koji se koriste u definicijama su definisani u drugim delovima zakona. Štaviše, zakon se ne bavi samo proceduralnim aspektima već i materijalnim uslovima.

Član 2 Delokrug:

Komentar: Ovaj član nema nikakve veze sa delokrugom zakona, već definiše opšta načela, kao i uslove za njihovo sprovođenje sa materijalnog i procesnog aspekta. Kao takav, trebalo bi dodati još nekoliko pasusa i potpuno preformulisati odeljak o obimu.

Član 3, Definicije, stav 1.6 Proizvod sa identičnim karakteristikama:

Komentar: Termin koji se koristi u važećem zakonu je „sličan proizvod“, a ne „proizvod sa identičnim karakteristikama“, stoga definiciju treba promeniti. Štaviše, referenca na zamenljivost je izbrisana: možda je došlo do zabune sa konceptom „slični ili direktno konkurentni proizvodi“ u smislu Sporazuma STO o zaštitnim merama. Za potrebe Antidamping sporazuma (ADS) i kompenzacionih obaveza (KO), samo „slični“ proizvodi treba da se porede sa navodno dampinškim uvezenim proizvodom, a definicija domaće industrije uključuje samo proizvođače „sličnih proizvoda“ u poređenju sa „slični ili direktno konkurentni proizvodi“. Delokrug u ADS/KO je mnogo uži.

Član 3, podsekcija 1.12 Domaća kosovska industrija:

Komentar: U pitanju je zabuna između 1) Podrška prijavi, tj. da li podnosioci zahteva imaju dovoljnu podršku da podnesu prijavu u ime lokalne industrije (pravila data u važećem zakonu) i 2) Definicija lokalne industrije radi utvrđivanja štete.

Član 3, stav 1.15 Period istrage:

Komentar: Postoje dva različita perioda koja treba razlikovati: period prikupljanja podataka za damping ili subvencionisanje i period istrage povrede koji je duži jer zahteva analizu ekonomskih faktora tokom vremena. Dakle, oba se ne mogu smatrati „periodom istrage“. Štaviše, ovi periodi su definisani u relevantnim članovima zakona. Dakle, nema potrebe da ih definišemo u ovom delu zakona.

Član 3, tačka 1.19 Šteta:

Komentar: Štetu treba preformulisati na sledeći način: Prema ovom zakonu, pod pojmom šteta, ako nije drugačije određeno, podrazumeva se materijalna šteta domaćoj industriji, opasnost od materijalne štete domaćoj industriji ili materijalno usporavanje razvoja te industrije i tumači se u skladu sa odredbama ovog zakona. odredbe ovog zakona koje se primenjuju na utvrđivanje štete.

Član 4, Antidampinške mere:

Komentar: Predlaže se uklaňanje. Naslov nije odgovarajući. Ovaj član se bavi utvrđivanjem dampinga, a ne sprovođenjem mera.

Član 5 Stvarna vrednost:

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Komentar: Menja se sa Određivanjem stvarne vrednosti – Prvo, zakon mora da definiše normalnu vrednost i osnovnu metodologiju za izračunavanje stvarne vrednosti. Zatim treba da definiše i opiše okolnosti pod kojima treba da se konstruiše normalna vrednost i da obezbedi alternativne metodologije kojima se Ministarstvo može obratiti kada te okolnosti prevladaju. Dodatno: postoje tri okolnosti u kojima Ministarstvo može zanemariti uporedive cene i koristiti alternativne metodologije. Neke od ovih okolnosti su opisane u ovom članku, dok su druge opisane u sledećem članku (o tretmanu prodaje ispod cene).

Član 6. Tretiranje prodaje ispod cene mora biti izbrisan.

Komentar: Ovaj deo treba da pripada članu o određivanju stvarne vrednosti jer se odnosi na utvrđivanje da li je prodaja u stalnom toku prometa, odnosno jedna od okolnosti u kojoj Ministarstvo može koristiti alternativne metodologije za izračunavanje stalne vrednosti. Svi predlozi u vezi sa ovim članom su detaljno navedeni u članu 5 nacarta predloga.

Član 18. Obračun iznosa posebne subvencije

Komentar: Predlaže se da se izbriše obračun specifičnog iznosa subvencije pošto član 34 o uzorkovanju (koji se primenjuje i na antidampinške i na antisubvencione istrage) već postavlja ove principe.

Poglavlje IV Utvrđivanje štete za preimenovanje

Komentar: Utvrđivanje štete i uzročno-posledične veze, dok član 19. Definicija štete: Šteta je već definisana u članu 3. Ovde ne treba ponovo da se definiše. Međutim, treba definisati „domaću industriju“. Definicija data u ovom članu ne uključuje odredbu u vezi sa izuzetnim okolnostima u vezi sa postojanjem posebnih tržišta na teritoriji zemlje uvoznice, jer se ne može primeniti na Kosovo (naročito zbog njegove veličine). Član 19 će sadržati sledeće odredbe:

19.1. Za potrebe ovog zakona, pojam „domaća industrija“ se tumači za kosovske proizvođače kao skup sličnih proizvoda ili onih čija ukupna proizvodnja proizvoda čini veliki deo ukupne domaće proizvodnje tih proizvoda, osim u slučajevima:

19.1.1 Kada su proizvođači povezani sa izvoznicima ili uvoznicima ili su sami uvoznici navodno dampinškog ili subvencionisanog proizvoda, termin "domaća industrija" može se tumačiti tako da se odnosi na ostale proizvođače.

19.2. Za potrebe ovog člana, proizvođači će se smatrati povezanim sa izvoznicima ili uvoznicima samo ako:

2.1. jedan od njih direktno ili indirektno kontroliše drugu ili

2.2 da oba direktno ili indirektno kontrolišu treće lice ili

2.3. zajedno direktno ili indirektno kontrolišu treću osobu, pod uslovom da postoje razlozi da se veruje ili sumnja da je efekat odnosa takav da se dotični proizvođač ponaša drugačije od nepovezanih proizvođača.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

19.3. Za potrebe ovog stava, smatraće se da jedan kontroliše drugoga kada je prvi pravno ili operativno sposoban da vrši ograničavanje ili usmeravanje nad drugim.

Dalje, predlaže se novi član koji ima za cilj da razjasni metodologiju utvrđivanja štete i redosled kojim istražni organ mora da izvrši analizu. To je u skladu sa članom 3.1 antidampinškog sporazuma i odgovarajućom odredbom u Sporazumu STO o subvencijama i protivtežnim merama.

Novi član, Principi i metodologija za utvrđivanje štete: Utvrđivanje štete će se zasnivati na pozitivnim dokazima i uključiće objektivno ispitivanje:

(a) obim dampinškog ili subvencionisanog uvoza i efekte dampinškog ili subvencionisanog uvoza na cene na domaćem tržištu sličnih proizvoda, i

(b) naknadni uticaj ovog uvoza na domaće proizvođače ovih proizvoda.

Novi član, Ispitivanje obima dampinškog/subvencionisanog uvoza: Što se tiče obima dampinškog/subvencionisanog uvoza, Ministarstvo će ispitati da li je došlo do značajnog povećanja dampinškog/subvencionisanog uvoza, bilo u apsolutnom iznosu ili u odnosu na proizvodnju ili potrošnju na Kosovu.

Član 28. Odluka o pokretanju ispitivanja:

Komentar: Zašto bi Komisija bila uključena u odluku o pokretanju istrage? Generalno, u ovoj fazi odluku donosi samo istražni organ na osnovu informacija koje je prikupio. To je čisto tehničko pitanje, a ne političko i nije pitanje mogućnosti (za razliku od odluke o uvođenju mera, čak i ako se za to steknu uslovi). Ili je istražni organ zadovoljan da ima dovoljno prima facie informacija i da treba pokrenuti istragu, ili nije i ne treba pokretati istragu.

U članu 28. predlaže se brisanje stava 3, 5.1 i 6, i dodavanje još nekih relevantnih stavova koji su detaljnije navedeni u komentarima na nacrt zakona.

Član 29. Obaveštenje o pokretanju postupka ispitivanja: predlaže se preformulisanje stava iz ovog člana.

Član 32 Ispitivanje

Komentar: Predlaže se da se naslov promeni u „Prikupljanje informacija“ – Takođe se predlaže da se paragrafi preformulišu jer postoje dva različita perioda koja se moraju postaviti u svrhu prikupljanja podataka: period istrage kao takav (da bi se utvrdio dumping ili subvencionisanje) i istražni rok za utvrđivanje štete.

Član 33. Rasprava

Komentar: Predlaže se u „Propisni postupak i saslušanje“ – Dok je drugi predlog da se uvrste odredbe o pravilnom postupku/pravu na odbranu, kao i da se prenesu podstavovi 7, 8 i 10 sadašnjeg člana 32. Odredbe o propisanom postupku su zasnovane na članu 6.2 Antidamping sporazuma. Predlaže se potpuno restrukturiranje ovog članka.

Član 36 Objavljivanje:

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Komentar: Stavom 4. predlaže se da se rok prikupljanja informacija uskladi sa regulativom EU i smanji sa 14 na 10 dana. Takođe se predlaže da se podstavovi 5 i 6 izbace iz ovog člana i pređu na član 42 Javno obaveštenje za završetak istrage bez nametanja obaveza.

Član 37. Provere

Komentar: Sugerise se da se naslovu doda "Dokaz", jer pojam "Provere" ima uže značenje (dakle provere na licu mesta). Ovaj član će biti proširen da bi uključio opšta pravila za pružanje i tretiranje dokaza.

Član 38, Poverljivost

Komentar: Sugerise se da se stav 4. preformuliše i da bude u skladu sa Antidampinškim sporazumom.

Poglavlje VII Okončanje istrage-

Član 39. Privremene obaveze

Komentar: Sugerise se da se izmeni naslov poglavlja sa Opštim odredbama o odlukama ministarstva - Ovaj član o privremenim obavezama ne treba da bude uključen u poglavlju "okončanje istrage" pošto istraga u ovoj fazi nije završena. Preporučuje se da se naslov poglavlja modifikuje u skladu sa okolnostima.

Sugerise se da se privremene antidampinške obaveze smanje sa 6 meseci koliko je da se naprave na 4 meseca, ovo prema Sporazumu o subvencijama i kompenzacionim merama.

Član 42. Javno obaveštenje o okončanju istrage, bez nametanja obaveza

Komentar: Javno obaveštenje o okončanju istraga bez postavljanja obaveza: se menja u Javno obaveštenje o odlukama: Ovo važi samo za odluke o nepostavljanju mera. Pravila o javnom obaveštenju o odlukama utvrđuju se u članu 12.2 Antidampinškog sporazuma i članu 22. Sporazuma o subvencijama i kompenzacionim merama "Javno obaveštavanje i obrazloženje utvrđivanja".

Član 46. Trajanje

Komentar: Sugerise se da se naslov promeni u Trajanje, posredničko razmatranje i istek roka: U posredničko razmatranje i istek roka mora se uzeti u obzir član 11. Antidampinškog sporazuma.

Član 47. Razmatranje roka isteka: Ovaj član nije obavezan. Dovoljno je reći da se odredbe u vezi sa dokazima i postupku sprovodljivom za početnu istragu sprovode i na razmatranje. Deo ovog člana sugerise se da se prenese u član 46.

Član 48. Posredničko razmatranje: Sugerise se da se prenese na član 46.

Član 49. Razmatranje zahteva novih izvoznika/uvoznika

Komentar: Sugerise se da se naslov nazove "Razmatranje novog izvoznika." Preinačiti stav 1!

Stoga se čini da je opcija 3 jedina odgovarajuća opcija politike za razradu glavnog problema identifikovanog u ovom dokumentu.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena uticaja u buduće

Tabela ispod navodi najznačajniji uticaji koji su identifikovani. Prilozi 1 do 4 prikazuju; procenu svih uticaja, na osnovu sredstva za identifikaciju ekonomskih, društvenih, ekoloških uticaja, ali i uticaja na osnovna prava. Ova sredstva su navedena u Priručniku za izradu koncept dokumenata. Svih četiri priloga takođe pokazuju procenu važnosti različitih uticaja i preferirani nivo analize.

Tabela 6 Najvažniji uticaji identifikovani prema kategoriji uticaja

Kategorija mogućih uticaja	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3
Ekonomski uticaji	Negativan uticaj jer tržište nije u potpunosti zaštićeno	Značajan uticaj pod uslovom da se poboljša efikasnost sistema.	Zaštita od uvoza dampiranih proizvoda stvorila bi uravnoteženo tržište, posledično bi otvorila mogućnosti da domaći proizvođači prošire tržište i budu konkurenti na međunarodnom tržištu i da se poboljša trgovinski bilans.
Društveni uticaji	Bez uticaja	Bez uticaja	Izražen uticaj jer će domaći proizvođači biti stabilniji i stvorice se mogućnosti za nova radna mesta i povećanu društvenu stabilnost.
Uticaji na životnu sredinu	Bez uticaja	Bez uticaja	Održiv uticaj na životnu sredinu

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Utjecaji na administrativno opterećenje	Administrativni teret ostaje nepromenjen	Administrativni teret ostaje nepromenjen	Administrativni teret ostaje nepromenjen
Utjecaj na MSP	Bez uticaja	Bez uticaja	Pozitivan uticaj
Utjecaj na budžet	Gore navedene opcije se mogu revidirati ako imaju budžetske implikacije.		

Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanjem podataka

Radna grupa je u svom sastavu imala predstavnike iz relevantnih institucija za obezbeđivanje potrebnih informacija za izradu ovog koncept dokumenta. Rad je rukovođen od Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine, koje je obezbedilo potrebne opšte i posebne informacije, uglavnom preko Divizije za zaštitu tržišta u okviru Departmana za trgovinu i Pravnog departmana. Sa druge strane, specifične analize o Koncept dokumentu obezbedili su se od svih članova Radne grupe, takođe i od stručnjakinje angažovane od LuxDev projekta.

Stoga se može potvrditi da nije bilo problema i izazova u prikupljanju ovih informacija.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

U skladu sa Uredbom 05/2016. o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, ovaj proces se odvija kroz različite metode, uključujući prethodne konsultacije, elektronsku platformu za javne konsultacije i kroz direktne sastanke sa relevantnim akterima, sa svim institucijama i kategorijama društva, bilo da su oni sa visokim nivoom interesovanja ili oni koji mogu dati svoj doprinos za razmatranje opcija. Važni doprinosi su dati od svih kategorija biznisa, institucije Kosova koje služe biznisima i potrošačima, ekonomskim komorama sa članovima iz redova biznisa, međunarodne organizacije na Kosovu i stručnjaci iz različitih međunarodnih projekata tehničke pomoći.

Sa zainteresovanim stranama održan je informativni i razjašnjavajući sastanak u vezi sa Nacrtom Koncept dokumenta i prikupljanjem podataka o problemima u sprovođenju trenutnog zakona.

Tabela 7: Rezime komunikacionih i konsultativnih aktivnosti realizovanih za koncept dokument

<p>Proces konsultacija namerava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobiti sve stavove strana koje su bile i koje su uključene u sprovođenju postojećeg zakona, počevši od problema, efekata koji su uzrokovani u praksi, kao i izmena koje treba uključiti za izmenu i dopunu zakona. - [Kada se dokument o konsultacijama dostavi na javne konsultacije, kolona budžeta se treba obrisati.] - [Kada se dokument o konsultacijama dostavi na javne konsultacije, naslov kolone 'Indikativni rok' treba se promeniti u 'Rok'.] 						
Glavna svrha	Ciljna grupa	Delatnost	Komunikacija/ Obaveštenje	Vremenski rok	Budžet	Odgovorno lice
Fokus sastanak	Izbor članova radne grupe	Finalizacija prvog nacrtu Koncept dokumenta	Komunikacija putem elektronske pošte za organizaciju sastanaka	Početak 2024. godine	Utvrđiti	Artan Demolli
Sastanci radne grupe za izradu Koncept dokumenta	Članovi radne grupe za izradu Koncept dokumenta	Radna grupa razmatra prvi nacrt Koncept dokumenta	Komunikacija putem elektronske pošte za organizaciju sastanaka	Mart-jul 2024.	Utvrđiti	Artan Demolli

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

Otvoreni sastanak za sve dioničare	Svi dioničari	Javni sastanak za predavljanje prvog nacrt Koncept dokumenta	Komunikacija putem web stranice Ministarstva, obaveštenja za štampu i elektronske pošte	Avgust 2024.	Utvrđiti	
Prethodne međuministarske konsultacije	Ministarstva i odgovarajuće resorne agencije	Prvi kompletan nacrt je raspodeljen	Komunikacija putem elektronske pošte; nacrt je na najmanje dva jezika	2024.	Utvrđiti	
Pisane javne konsultacije	Svi dioničari	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Objavljivanje na web stranicama; obaveštenje e-mailom i društvenih medija		Utvrđiti	
Sastanak radne grupe	Članovi radne grupe	Finalizacija KONCEPT DOKUMENTA	Dostavljanje Koncept dokumenta na potpisivanje od Ministra i usvajanje u Vladi	Novembar-decembar 2024.	Utvrđiti	

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Imajući u obzir da su opcije detaljno prikazane iznad, ovaj deo će ukratko tretirati prednosti i slabosti opcija u kontekstu. *Opcija "Bez promene"* ne daje koristi. Radnje u okviru *Opcije 2* poboljšavaju sprovođenje postojećeg zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera, jasnoća članova bi u velikoj meri doprinela na implementaciju i efikasnu zaštitu tržišta, ali ne bi u potpunosti regulisala sprovodljivost zakona. *Opcija 3* ostaje najprikladnija opcija za povećanje verovatnoće za izradu zakona na jasan način, lako razumljivog sa aspekata razvoja postupaka predviđenih zakonom i posledično dobro zaštićenog tržišta.

Poglavlje 6.1: Plan sprovođenja za preferiranu opciju

Imajući u obzir detaljan opis izazova na koje Opcija 3 namerava da razradi, kao i naknadne koristi ako se opcija 3 usvoji, ovaj deo se fokusira na plan sprovođenja za izmenu zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera u cilju sprečavanja i borbe protiv nepoštene trgovine uvozom.

Tabela 8: Plan sprovođenja za opciju 3: Izrada i sprovođenje novog Zakona o merama antidampainga i antibalansirajućih mera

Svrha politike	Visok nivo zaštite domaće industrije							Cifra procenjenog troška
Strateška ciljna tačka	Povećanje efikasnosti zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera omogućavajući koherentan sistem pravila o zaštiti tržišta.							
	Rezultat (output), aktivnost, godina i odgovorna organizacija / departman							
Strateška ciljna tačka 1: Usvajanje novog Zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera	Izla zl. 1	Usvajanje novog Zakona o merama protiv dampainga i antibalansirajućih mera						
		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija	
	Osnivanje radne grupe za izradu novog zakona	X	X	X			Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine (MIPT)	6,000.00
	Izrada izmena	X	X	X			MIPT	1,500.00

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

	Konsultacije sa dioničarima	X	X	X			MIPT	750.00
	Međuministarske konsultacije	X					MIPT	250.00
	Javne konsultacije putem odgovarajuće online platforme	X					MIPT	250.00
	Priprema materijala za usvajanje Vlade	X					MIPT	100.00
Strateška ciljna tačka 2:								
		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5		
	Sastanci sa Komisijom za Ocenu Posebnih Obaveza u Uvozu	X	X	X			MIPT	11,180.00
	Sastanci sa Komisijom za Ocenu Uvoznih Mera	X	X	X			MIPT	14,907.00
	Informisanje zainteresovanih strana o novom zakonu		X	X			MIPT	4,500.00
	Konferencije i panel diskusije		X	X			MIPT	2,500.00
	Edukativno-informativna kampanja		X	X			MIPT	3,000.00
Strateška ciljna tačka 3:	Digitalna platforma za obaveštavanje i upravljanje procedurama primene zaštite tržišta							

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5		
Izrada projektnog zadatka		X				MIPT	7000.00
Razvoj i ažuriranje podataka na platformi			X			MIPT	43,000.00

Poglavlje 6.2: Poređenje tri opcije

Opcija 1: Imajući u obzir da su opcije detaljno predstavljene u Poglavlju 3, ovaj deo će ukratko tretirati prednosti i nedostatke opcija u kontekstu. Opcija "Bez promene" nije prikladna za uzroke gore navedenih praznina.

Opcija 2: Radnje u okviru Opcije 2 su nemoguće, jer se značajan deo odredaba Zakona zahtevaju menjati i kao takve je teško tretirati ih kroz izmene, čime rezultira da je Opcija 2 teško ostvarujuća.

Opcija 3: Izrada novog Zakona o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera omogućila bi domaćoj industriji da bude konkurentnija, zaštićena od negativnih efekata poremećaja na tržištu kao i sposobnija da zagovara u slučajevima koji se vežu sa nepoštenim trgovinskim praksama u slučaju uvoza proizvoda ili borbe protiv trendova za ove nepoštene prakse.

Tabela 9 Poređenje opcija

	Metoda poređenja: Višekriterijumska analiza		
	Opcija 1: Status quo	Opcija 2: Poboljšanje sprovođenja postojećeg zakona	Opcija 3: Izrada i sprovođenje novog Zakona o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera
Odgovarajući pozitivni troškovi	Neodrživo i ranjivo tržište od uvoza dampinških proizvoda.	Dodatne aktivnosti u cilju zaštite tržišta kako od relevantnih institucija tako i od domaće industrije	Povećan broj žalbi podnete MIPT-u od domaćih proizvođača.
Odgovarajući negativni troškovi	Neodrživo i ranjivo tržište od uvoza	Bolje sprovođenje Zakona u poređenju na <i>status quo</i> opciju,	Nema negativnih troškova.

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

	dampinških proizvoda			međutim izmenjeni zakon ne ispunjava sve nedostatke					
Relevantni troškovi	Nema dodatnih troškova			Troškovi kontakata sa javnošću i osveščivanja			Troškovi kontakata sa javnošću i osveščivanja		
Procena očekivanog uticaja na budžet	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
Zaključak	Nema koristi			Pruža lake pozitivne koristi sa većom cenom			Pruža velike koristi sa adekvatnim troškom		

Poglavlje 7: Zaključak i sledeći koraci

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine, kao sponzor ovog Koncept dokumenta, preporučuje Vladi Republike Kosovo da usvoji ovaj Koncept dokument koji je izabrao Opciju 3, koja predlaže izradu novog zakona o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera u skladu sa delokrugom analize predstavljene u ovom Koncept dokumentu.

Izmene koje se predlažu Opcijom 3, Zakonom o merama protiv dopping i antibalansirajućih mera, poslužiće kao podsticaj i efektivno sredstvo za povećanje nivoa zaštite tržišta. Zakon će stvoriti povoljnije okruženje za praćenje sumnjivih uvoza i stvoriti jednake uslove za sve aktere na tržištu, koji moraju pratiti osnovna pravila sa ciljem da ne bi bilo iskrivljenja na tržištu.

Nakon usvajanja Opcije 3 ovog Koncept dokumenta, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine će preduzeti potrebne procedure za izradu zakona, u skladu sa predloženim principima.

Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu

Nakon usvajanja Koncept dokumenta, očekuje se da će do kraja 2025. godine Skupština Republike Kosova usvojiti zakon o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera. Novi zakon će olakšati domaćim industrijama koje rade u skladu sa zakonskim kriterijumima na Kosovu gde će njihov jedini fokus i preokupacija biti povećanje kvaliteta proizvoda. Imajući u obzir da je svrha novog zakona da pojednostavi sprovođenje relevantnih odredbi, neće biti potrebna neka vanredna priprema kako bi se omogućilo adekvatno sprovođenje zakona.

Preporučuje se da se, pre nego što se preduzme revizija zakona o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera, usklade ili uključe neke odredbe zakona EU-a o trgovinskim pravnim sredstvima za:

- razumevanje ciljeva odredbi propisa EU-a o merama protiv doppinga i antibalansirajućih mera i izabrati samo one koje mogu biti korisne i relevantne za situaciju i praksu Kosova. U tom aspektu, neke odredbe nema potrebe da se inkorporišu u zakon, ali mogu poslužiti kao uputstvo. Na ovaj način, Kosovo će zadržati fleksibilnost i izbeći rizik od usvajanja zakonskih odredbi koje na prvi pogled mogu biti neuskладive sa zakonom STO-a (posebno odredbe čija je usklađenost sporna sa onima STO-a);

NACRT KONCEPT DOKUMENTA

- procenu rizika od neusklađenosti STO-a sa mogućim revizijama Zakona o trgovinskim pravnim sredstvima gde je sprovođenje revidiranog zakonodavstva (sprovedenog zakona) ne bi dovela do značajnog rizika od neusklađenosti sa zakonom STO-a;
- obezbeđivanje da revidirano zakonodavstvo može efektivno da se sprovede u kratkom ili srednjem roku, imajući u obzir kapacitete i resurse istražnog autoriteta;
- obezbeđivanje da političke, diplomatske i ekonomske implikacije revidiranog zakonodavstva ne umanjuju beneficije koje ima. U tom aspektu, treba naglasiti da bi usvajanje metodologija i standarda EU-a rezultiralo većim obavezama prema trgovinskim partnerima.

Imajući u obzir gorenavedene elemente, primarni cilj revizije zakona treba da bude olakšanje civilnim službenicima da počnu sa antidampinškim i antibalansirajućim merama istraga, razviju i uspešno okončaju istrage u skladu sa pravilima STO-a i poštede osoblje od nepotrebnih opterećenja. Međutim, sama revizija zakona - iako potrebna - neće biti dovoljna za postizanje ovog cilja, stoga se preporučuje da izradu i usvajanje novog zakona prati tehnička pomoć i izgradnja kapaciteta u vezi sa njegovim značenjem, fleksibilnosti koje pruža i različite metodologije koje se mogu koristiti od Ministarstvo na osnovu toga.

Biće neophodno dati Ministarstvu: detaljna uputstva za obavljanje istraga (korak po korak), oblike i šablone za unutrašnje izveštaje, obaveštenja o pokretanju, prethodna i konačna utvrđivanja i (ako je moguće) pripremljeni softver ili tabelu u Excelu. Štaviše biće korisno obezbediti podršku za domaće industrije: širenje znanja o trgovinskim pravnim sredstvima i primenama za mere ispravke trgovine i njihovu pomoć da se kolektivno organizuju (možda podstičući glavne tačke, stvaranje industrijske mreže, itd.).

Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja¹

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ²	Da li će se trenutni broj radnih mesta povećati?	x				
	Da li će se trenutni broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će uticati na olakšanje pronalazjenja radnog mesta?	x				
Poslovanje	Da li će uticati na pristup u finansijama za biznis?		x			
	Da li će se određeni proizvodi izbaciti iz tržišta?	x		Niski	Niski	
	Da li će se određeni proizvodi dozvoliti na tržištu?		x			
	Da li će se prinuditi biznisi da se zatvore?		x			
	Da li će se stvoriti novi biznisi?		x			
Administrativno opterećenje	Da li će se prinuditi biznisi da ispune obaveze davanja novih informacija?		x			
	Da li su obaveze davanja informacija za biznise pojednostavljene?	x		Visoki	Niski	
Trgovina	Da li se očekuje da se promene trenutni tokovi uvoza?		x			
	Da li se očekuje da se promene trenutni tokovi izvoza?		x			
Prevoz	Da li će imati efekat na način prevoza putnika i/ili roba?		x			
	Da li će imati neku promenu u vremenu potrebnom za		x			

¹ Novo zakonodavstvo/amandman poboljšava i pojednostavljuje pravno i institucionalno okruženje, ali generalno, veruje se da je statističko poboljšanje nisko.

² Kada utiče na radna mesta, imaće i društvene uticaje.

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

	prevoženje putnika i/ili robe?					
Investicije	Da li se očekuje da kompanije investiraju u nove delatnosti?		x			
	Da li se očekuje da kompanije ponište ili odgode za kasnije investicije?		x			
	Da li će se povećati investicije iz dijaspore?		x			
	Da li će se smanjiti investicije iz dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?		x			
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		x			
Konkurentnost	Da li će se povećati cena biznisa proizvoda, kao što je električna energija?		x			
	Da li će se smanjiti cena inputa biznisa, kao što je električna energija?		x			
	Ima li verovatnoće da se promovišu inovacija i istraživanje?		x			
	Ima li verovatnoće da se inovacija i istraživanje ometaju?		x			
Uticaj na MSP	Da li su pogođene kompanije uglavnom MSP?	x		Visoki	Niski	
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga na raspolaganju za biznis ili potrošače?		x	Visoki		
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga na raspolaganju za biznis ili potrošače?	x				
	Da li će se povećati cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će se uticati na neki posebni sektor biznisa?		x			
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

Opšti ekonomski razvoj	Da li će se uticati na budući ekonomski rast?	x				
	Može li imati neki efekat na stopu inflacije?		x			

Prilog 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja³

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ⁴	Da li će se trenutni broj radnih mesta povećati?	x			V	
	Da li će se trenutni broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će se uticati na radna mesta u određenom sektoru biznisa?		x			
	Da li će imati neki uticaj na nivo plaćanja?		x			
	Da li će imati uticaj na olakšanje pronalazjenja radnog mesta?		x			
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji fokusirani u jednom regionu ili posebne gradove?		x			
Uslovi rada	Da li su uticana radnička prava?		x			
	Da li se predviđaju ili ukidaju standardi za rad u opasnim uslovima?		x	Visoki	Niski	
	Da li će imati uticaj na način razvoja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
Socijalna uključenost	Da li će imati uticaj na siromaštvo?		x			
	Da li je utican pristup na šeme socijalne zaštite?					
	Da li će se promeniti cena osnovnih roba i usluga?					
	Da li će imati uticaj na finansiranje ili					

³ Novo zakonodavstvo/amandman poboljšava i pojednostavljuje zakonsko i institucionalno okruženje, ali generalno, veruje se da je statističko poboljšanje nisko.

⁴ Kada utiče na radna mesta, imaće i ekonomskih uticaja.

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

	organizovanje šema socijalne zaštite?					
Obrazov anje	Da li će imati uticaj na osnovno obrazovanje?					
	Da li će imati uticaj na srednje obrazovanje?					
	Da li će imati uticaj na visoko obrazovanje?					
	Da li će imati uticaj na stručno osposobljavanje?					
	Da li će imati uticaj na obrazovanje radnika i učenje tokom celog života?					
	Da li će imati uticaj na organizovanje ili strukturu obrazovnog sistema?					
	Da li će imati uticaj na akademsku slobodu i samoupravu?					
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?					
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?					
	Da li opcija utiče na mogućnosti za lica da imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvovati u njima?					
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?					
Upravljan je	Da li opcija utiče na sposobnosti građana da učestvuju u demokratskom procesu?					
	Da li se svako lice tretira na jednaki način?	x		V	N	N
	Da li će se javnost bolje informisati u vezi sa određenim pitanjima?	x		V	N	V
	Da li opcija utiče na način kako funkcionišu političke partije?		x			
	Da li će imati neki uticaj na civilno društvo?		x			

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

Zdravlje i javna bezbednos t	Da li će imati neki uticaj na život ljudi, kao što je životni vek ili stopa smrtnosti?		x			
	Da li će imati uticaj na kvalitet hrane?		x			
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci?		x	Visoki	Niski	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena na nivoima buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemlje?		x	Visoki	Niski	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena u korišćenju energije?		x	Visoki	Niski	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena u deponiranju otpada?		x			
	Da li će imati uticaj na način života ljudi, kao što su nivoi interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u korišćenju duvana ili alkohola?		x			
	Da li ima posebne grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (utvrđene prema faktorima takvih kao dob, pol, ograničena sposobnost, društvena grupa ili region)?		x	Visoki	Niski	
Kriminal i bezbednos t	Da li se uticaju verovatnoće da se kriminalci uhvate?		x			
	Da li se utiče mogući profit od kriminala?		x			
	Da li utiče na nivo korupcije?		x			
	Da li se utiče kapacitet sprovođenja zakona?	x		Visoki	Niski	

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

	Da li ima neki efekat na prava i bezbednost žrtava zločina?		x			
--	---	--	---	--	--	--

Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu⁵

Kategorija uticaja životne sredine	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Održiva klima i životna sredina	Da li će imati uticaj na emisiju stakleničkih gasova (ugljen dioksid, metan, itd.)?		x	Visoki	Niski	
	Da li će se uticati na potrošnju goriva?		x			
	Da li će se promeniti raznovrsnost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?		x			
	Da li će imati neku promenu u ceni za ekološki prihvatljive proizvode?		x			
	Da li će neke određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		x	Niski	Niski	
Kvalitet vazduha	Da li će imati uticaj na emisiju zagađivača vazduha?		x	Niski	Niski	
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatkih voda?		x			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		x			
	Da li opcija utiče na izvore pitke vode?		x			
Kvalitet zemlje i korišćenje zemlje	Da li će imati uticaj na kvalitetu zemlje (u vezi sa acidifikacijom, zagađenjem, korišćenjem pesticida ili herbicida)?		x			
	Da li će imati uticaj na eroziju zemlje?		x			
	Da li će se izgubiti zemlje (kroz gradnju, itd.)?		x			

⁵ Novo zakonodavstvo poboljšava i pojednostavljuje zakonsko i institucionalno okruženje, ali generalno, veruje se da je statističko poboljšanje nisko.

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

	Da li će se dobiti zemlje (kroz dekontaminaciju, itd.)?		x			
	Dali će imati neku promenu u korišćenju zemlje (npr. od korišćenja šuma u poljoprivredno ili urbano korišćenje)?		x			
Otpadi i reciklaža	Da li će se promeniti količina stvorenih otpada?		x			
	Da li će se promeniti načini na kojima se tretiraju otpadi?		x			
	Da li će imati uticaja na mogućnosti za recikliranja otpada?		x			
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (rezervi riba, hidrocentrala, solarne energije, itd.)?		x			
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa, koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, ugalj, itd.)?		x			
Stepen opasnosti životne sredine	Da li će imati neki efekat na verovatnoće za opasnosti, takve kao požari, eksplozije ili nesreće?		x	Niski	Niski	
	Da li će uticati na spremnost u slučaju prirodnih nesreća?		x			
	Da li je zaštita društva uticana od prirodnih nesreća?		x			
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će imati uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili na područja gde one žive?		x			
	Da li će se pogoditi veličina ili veze između prirodnih područja?		x			
	Da li će imati neki efekat na broj vrsta u određenom području?		x			
Blagostanje životinja	Da li će se uticati na tretman životinja?		x			
	Da li će se uticati na zdravlje životinja?		x			

	Da li će se uticati na kvalitet i bezbednost hrane životinja?		x			
--	---	--	---	--	--	--

Prilog 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, na njihovo pravo za život ili na integritet lica?		x			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo slobode pojedinaca?		x			
	Da li opcija utiče na pravo lica za privatnost?		x			
	Da li opcija utiče na pravo sklapanje braka ili stvaranje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili društvenu zaštitu pojedinaca ili porodice?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu mišljenja, savesti ili vere?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x			
	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravak i prigovor zagarantovana?	x		Visoki	Visoki	
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?	x		Visoki	Visoki	

DRAFT KONCEPT DOKUMENTI

Azil	Da li ova opcija utiče na pravo azila?		x			
Imovinska prava	Da li će se uticati na imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Jednak tretman ⁶	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x		Visoki	Visoki	
	Da li ima verovatnoće da će se određene grupe oštetiti na direktan ili indirektan način od diskriminacije (npr. neka diskriminacija na polnoj osnovi, rasi, boji, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, doba ili seksualne orijentacije)?		x			
	Da li opcija utiče na prava lica sa ograničenim sposobnostima?		x			
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?		x			
Dobro administriranje	Da li će administrativni postupci postati komplikovaniji?		x			
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, postupni rok, pravo na pristup u dosijeu, itd.)?	x		Visoki	Niski	
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su pogođena prava okrivljenog?		x			
	Da li se utiče na pristup pravde?		x			